

Σεξουαλική Κακοποίηση ΠΑΙΔΙΩΝ & ΕΦΗΒΩΝ

● **Της Κατερίνας Γεωργάκη**
*Συμβούλου Κέντρου Κοινωνικής και
Πνευματικής Στήριξης Ιεράς Μονής Κύκκου*

Πρόβλημα ή έγκλημα;

Σεξουαλική παραβίαση θεωρείται η συμμετοχή ή η έκθεση παιδιών και εφήβων σε πράξεις με σεξουαλικό περιεχόμενο, υποκινούμενες από ενήλικα. Ενήλικα, που συνήθως έχει σχέση φροντίδας ή οικειότητας με το παιδί. Πράξεις, οι οποίες έχουν ως σκοπό τη σεξουαλική διέγερση ή και ικανοποίηση του ενήλικα. Μπορεί να περιλαμβάνει ερωτικά φιλά, θωπείες στα γεννητικά όργανα του παιδιού, υποχρέωση του παιδιού να θωπεύσει τα γεννητικά όργανα ενήλικου, επίδειξη πορνογραφικού υλικού σε παιδιά, ή χρησιμοποίηση του παιδιού ως μοντέλου στην παραγωγή πορνογραφικού υλικού. Χαρακτηριστικά του φαινομένου είναι η ανηλικιότητα του παιδιού, η σχέση εξάρτησης ή εμπιστοσύνης ανάμεσα στον ενήλικα και το παιδί, η έλλειψη συνειδητής κατανόησης της έννοιας και του περιεχομένου της πράξης αυτής, άρα και η έλλειψη συνειδητής συναίνεσης του παιδιού.

Η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών και εφήβων αποτελεί ένα ευαίσθητο κοινωνικό

ζήτημα, το οποίο απαιτείται να προσεγγιστεί με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της UNICEF σχεδόν 3.500 παιδιά κάτω των 15 πεθαίνουν κάθε χρόνο από κακοποίηση ή παραμέληση στον δυτικό, βιομηχανικό κόσμο. Δύο παιδιά πεθαίνουν κάθε εβδομάδα στη Γερμανία και την Αγγλία, τρία κάθε εβδομάδα στη Γαλλία. Τέσσερα κάθε εβδομάδα στην Ιαπωνία και 27 κάθε εβδομάδα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία πρόσφατης ελληνικής μελέτης, στην Ελλάδα κακοποιούνται ή παραμελούνται 5.000 έως 10.000 παιδιά προσχολικής ηλικίας. Οι ειδικοί τονίζουν ότι δύο στις τρεις περιπτώσεις αφορούν ηλικίες μέχρι πέντε ετών. Για την Κύπρο σύμφωνα με τις Υπηρεσίες Κοινωνική Ευημερίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για το 2004, σημειώθηκαν παγκύπρια 57 επεισόδια.

Μέσα από τα στοιχεία αυτά αντιλαμβανόμαστε πως το φαινόμενο της Σεξουαλικής Κακοποίησης

Παιδιών και εφήβων είναι τέτοιο, που θα πρέπει να απασχολεί όλους μας. Ιδιαίτερα, αν λάβουμε υπόψη πως τα στοιχεία αυτά φανερώνουν μόνο το ποσοστό των περιστατικών, που όντως αποκαλύφθηκαν, ενώ είναι βέβαιο πως ένα μεγάλο ποσοστό σεξουαλικής παιδικής κακοποίησης δεν έφτασε και δεν θα φτάσει ποτέ στο στάδιο της καταγγελίας. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα για αυτή τη μορφή κακοποίησης, μιας και συν τοις άλλοις η αποκάλυψή της φέρει την ιδιαιτερότητα του θέματος ταμπού, τον κοινωνικό στιγματισμό και ενοχή.

Δεν είναι ψέματα ή απόπειρα εκφοβισμού το γεγονός ότι η παιδική σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να διαδραματίζεται στο διπλανό διαμέρισμα, άνετα και συγκεκαλυμμένα, πίσω από οικογένειες φαινομενικά ευτυχημένες ή εμφανώς διαταραγμένες. Ενώ άλλη μία τραγική αλήθεια είναι πως το περιβάλλον, στο οποίο εμφανίζεται συχνότερα το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης, δεν είναι άλλο από το οικογενειακό. Η τραγικότητα έγκειται στο γεγονός ότι η φωλιά της ασφάλει-

ας, της ψυχοσυναισθηματικής τροφοδοσίας και της ενίσχυσης γίνεται μέσα από την κακοποίηση ο πυρήνας της οδύνης, του τραυματισμού, της ανασφάλειας, προκαλώντας έτσι (αν όχι τον ίδιο τον θάνατο) αρνητικότερες και επίπονες μακροπρόθεσμες συνέπειες προς την ψυχοσωματική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Έτσι λοιπόν η επιβίωση των παιδιών χαρακτηρίζεται από το βαθύ εσωτερικό αυτό τραύμα.

Πολύ συχνά η σοβαρή συναισθηματική ζημία στα κακοποιημένα παιδιά δεν έρχεται στην επιφάνεια, παρά στην εφηβεία ή και αργότερα, όταν πολλά κακοποιημένα παιδιά γίνονται γονείς, που κακοποιούν. Τα προβλήματα, που αντιμετωπίζουν οι ίδιοι ως ενήλικες, είναι τέτοια, που αφορούν τη φυσική εγγύτητα, το άγγιγμα, τις στενές σχέσεις και την εμπιστοσύνη. Διατρέχουν επίσης υψηλό κίνδυνο για κατάθλιψη, αγχώδεις διαταραχές, κατάχρηση ουσιών, ασθένειες και προβλήματα στον χώρο εργασίας.

ΣΗΜΑΔΙΑ ΟΤΙ ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΚΑΚΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Μερικά από τα σημάδια, τα οποία οδηγούν στην υποψία ότι ένα παιδί ή έφηβος κακοποιείται σεξουαλικά, είναι:

- Ακατάλληλη σεξουαλική δραστηριότητα με παιχνίδια ή αντικείμενα
- Εφιάλτες, προβλήματα ύπνου
- Απόσυρση ή έντονη προσκόλληση σε κάποιον ενήλικα
- Ασυνήθιστη μυστικοπάθεια
- Ξαφνικές απρόσμενες αλλαγές στη διάθεση και προσωπικότητα
- Παλινδρόμηση σε προγενέστερες συμπεριφορές, π.χ ενούρηση τη νύχτα
- Ανεξήγητος φόβος συγκεκριμένων τοποθεσιών ή ατόμων, δεν θέλει να μένει μόνο με ένα συγκεκριμένο άτομο
- Απώλεια όρεξης και ξαφνικές αλλαγές σε διατροφικές συνήθειες
- Κατοχή νέων λέξεων ενηλίκων για μέρη του σώματος χωρίς εμφανή πηγή
- Μιλά για ένα καινούργιο μεγαλύτερο φίλο και αδικαιολόγητα δώρα ή χρήματα
- Αυτο-τραυματισμός (κόψιμο και κάψιμο) στους εφήβους
- Σωματικές ενδείξεις, αδικαιολόγητη ευαισθησία, πόνος ή μώλωπες στη στοματική ή γεννητική περιοχή, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, εγκυμοσύνη
- Φυγή από το σπίτι

Πρόληψη - Ανίχνευση - Αντιμετώπιση

Η υγεία και η ελεύθερη από βία ζωή για κάθε παιδί, αποτελούν δικαίωμα. Έτσι, η πολιτεία και το κράτος έχουν διαμορφώσει νόμους, οι οποίοι εντάσσουν τη σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων σε ποινικό αδίκημα, και τιμωρείται αναλόγως. Σύμφωνα δε με τους νόμους «Οι Περί Βίας στην Οικογένεια» (πρόληψη και προστασία θυμάτων) νόμοι του 2000 και του 2004 για αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης, που αφορούν ένα μέλος της οικογένειας σε βάρος άλλου μέλους, αυτά τα περιστατικά θεωρούνται αυξημένης σοβαρότητας, και έτσι το δικαστήριο επιβάλλει αυστηρές ποινές. Αξίζει να αναφερθεί ότι πρόσφατα στον «Νόμο Περί Βίας στην Οικογένεια» προστέθηκε άρθρο, που αναφέρει ότι έγκλημα θεωρείται και η παράλειψη καταγγελίας περίπτωσης βίας σε βάρος ανηλίκου προσώπου ή προσώπου με σοβαρές διανοητικές ή ψυχικές ανεπάρκειες.

Τα τελευταία 20 χρόνια οι εξελίξεις στα ανθρώπινα δικαιώματα, τους νόμους, τη δικαστική εξουσία και την ιατρική υγεία, ήταν αποτελεσματικές στο να γίνει το πρόβλημα της παιδικής και εφηβικής κακοποίησης περισσότερο ορατό σε διεθνή επίπεδα. Ωστόσο δεν ήταν ικανές για την αντιμετώπισή του, και για αυτό η πρόληψη αποτελεί το κυριότερο μέσο για την αποφυγή της δημιουργίας της δυσάρεστης και ψυχικά τραυματικής εμπειρίας του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και εφήβων. Πρωταρχικός είναι ο ρόλος των γονέων, τόσο για την Πρόληψη όσο και για την Ανίχνευση και Αντιμετώπιση της κακοποίησης. Η έγκαιρη αναγνώριση και αντιμετώπιση είναι ικανή στο να ελαχιστοποιήσει τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα της σωματικής κακοποίησης.

Οι ειδικοί και οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής θεωρούν εξαιρετικά χρήσιμο να δίνονται στους γονείς ενημερωτικά φυλλάδια, αλλά και πρακτικοί οδηγοί, που να μπορούν να αποτελέσουν καίρια εργαλεία για την πρόληψη, για την ανίχνευση και για την αντιμετώπιση της κακοποίησης.

Πιο πάνω αναφέρθηκαν κάποια σημεία, τα οποία οι γονείς μπορούν να χρησιμοποιήσουν, ώστε να παρατηρήσουν και να ανιχνεύσουν τη σεξουαλική κακοποίηση. Μετά την ανίχνευση θα χρειαστεί να αντιμετωπίσουν και να βοηθήσουν το κακοποιημένο παιδί τους.

Το πρώτο βήμα είναι να διατηρήσουν την ψυχραιμία τους και να ακούσουν προσεκτικά τις εξη-

γήσεις του παιδιού για την αποκάλυψη της κακοποίησης.

Το δεύτερο βήμα είναι να βοηθήσουν το παιδί να καταλάβει ότι η κακοποίηση δεν ήταν δικό του λάθος.

Το τρίτο βήμα, να ανακουφίσουν και να καθησυχάσουν το παιδί και

Το τέταρτο βήμα να ζητήσουν ιατρική εξέταση και ψυχολογική βοήθεια.

Γενικά είναι βοηθητικό οι γονείς να μιλούν προληπτικά στα παιδιά τους για τη διαφορά του καλού και του κακού αγγίγματος. Να τους λένε πως έχουν το δικαίωμα να απαγορεύσουν στους άλλους να αγγίξουν τα σώματά τους με οποιονδήποτε τρόπο και πως εάν κάποιος προσπαθήσει να αγγίξει τα σώματά τους, ή να κάνει πράγματα, που τα κάνουν να νιώθουν άβολα, θα πρέπει να πουν ΟΧΙ. Να απομακρυνθούν και να ενημερώσουν αμέσως τους γονείς. Σημαντικό είναι επίσης να ελέγχουν την πρόσβαση του παιδιού σε ιστοσελίδες, και να προειδοποιούν τα παιδιά ότι κάποιος δράστες χρησιμοποιούν το Ίντερνετ, ώστε να τα πλησιάσουν.

Καταλήγοντας εύχομαι να αναγνωρίσουμε όλοι γενικότερα το δικαίωμα κάθε παιδιού να μην καταναγκάζεται και να μη στερείται την ελευθερία του. Στις περιπτώσεις, που τη στερείται να αντιμετωπίζεται με ανθρωπισμό, με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου σεβασμό, και κυρίως κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του. Και ας υπενθυμίσουμε εμείς οι ίδιοι στους εαυτούς μας πως, διαφυλάσσοντας το δικαίωμα της υγιούς και ισορροπημένης ανάπτυξης των παιδιών, προωθούμε άμεσα την κοινωνική ευημερία, σταθερότητα, καθώς και τη δημόσια υγεία. ■